

CLUB2 Club2

Nemzeti álmok - Magyarország búcsúja Európától?

Egy meglehetősen kormánykritikusra sikerült dokumentációs [film bemutatás](#)át követően a Club2 néven ismert kerekasztal [beszélgetés](#) tanúja lehettem szeptember huszonhatodikán este.

23:25

ORF 2 Europe

Länge: 1h 16min

Live

tv.orf.at/club2

CLUB 2

Ungarn: Demokratie ade?

Verwandelt sich das EU-Land Ungarn langsam in eine nationalistisch geprägte Diktatur?

Ungarn driftet nach rechts. In kurzer Zeit ist es dem ungarischen Regierungschef Orbán gelungen, sein Land umzukrempeln. Bürgerrechte und Pressefreiheit wurden eingeschränkt, die demokratische Gewaltenteilung ausgehebelt. Von Rechtsradikalen verfolgte Roma und latenter Antisemitismus machen im einstigen Vorzeigeland Schule. Verwandelt sich das demokratische EU-Land Ungarn langsam in eine nationalistisch geprägte Diktatur? Oder ist die Regierung Orbán schlicht die einzige wählbare Partei für die Mehrheit der Ungarn? Darüber diskutieren bei **Renata Schmidt** kunz:

Gergely Pröhle

Stellv. Staatssekretär im ungarischen Außenministerium

Julia Varadi

Ungarische Journalistin

Paul Lendvai

Ungarn-Experte

Rudolf Ungváry

Informatiker, kritischer Schriftsteller

Stefan Ottrubay

Geschäftsführer Esterhazy-Betriebe

Hans Kaiser

Ehem. Leiter Konrad Adenauer Stiftung Budapest

(erstellt von Werner Reisinger)

Stefan Ottrubay

Geschäftsführer Esterhazy-Betriebe

Hans Kaiser

Ehem. Leiter Konrad Adenauer Stiftung Budapest

(erstellt von Werner Reisinger)

A másnapi [NOL](#)-ban persze a szokásos modorban szapulják egymást az emberek, hiába, harcos nép a magyar, miniszterelnökük is naponta hadba száll, mindenki harcba áll mindenkivel. Nem különben a [Magyar Hírlap](#) olvasói és hozzászólói.

Személyes benyomásaimat erről a beszélgetésről ezennel megosztom.

A résztvevők bemutatása után Schmidtkunz Lendvaihoz fordulva megkérdezte: mi változott meg az utóbbi idők Magyarországon, mi készítette rá, hogy ezt a filmet készítse.

Lendvai kis bevezető után a mostani politika céltudatos hatalomközpontosítási gyakorlatának kiéleződését nevezte meg kiváltó oknak, veszélyben érzi a demokráciát, hozzáfűzte, hogy nem az utóbbi két év számlájára írja a filmben látható állapotokat. Elkezdte sorolni, mily hallatlan dolgok történtek a film elkészülése óta is, de Schmidtkunz kíméletesen, szakszerűen leállította és Pröhle Gergelyhez fordulva megkérdezte:

Ő, mint Fidesz-kormánytag mennyire látja a magyar valóságot viszont ebben a filmben.

00:06 Pröhle nagy lándzsadóféssel kezdett, pamfletszerű propagandának nevezte a filmet, kifejezte csodálatát az osztrák adófizetők nagyvonalúsága iránt, hogy egy ilyen félígazságokkal teli propagandát eltűnnek a köztévében. Schmidtkunz figyelmeztetésére, hogy pamflettel pamfletre válaszolni nem lehet, csak helyeselt és a felkérésnek - hogy konkrétan nevezze meg azokat a pontokat, amikben nem látja a valóságot tükröződni a film állításaiban, anélkül hogy minősítene, ha erre képes lenne - következőképp eleget téve elmondta: legyünk hát egészen konkrétak, mivel a filmben szereplők közül egyesek itt ülnek, például a kulturális életről amit elmondott az itt ülő Váradi Júlia, aki nem csak a Klubrádió riportere, hanem a Budapesti Fesztiválzenekar sajtófőnöke is, amely zenekar állami támogatást kap, pedig vezető karmestere TERMÉSZETESEN semmiképp nem kormánybarát...(itt Lendvai nekiszegezte a kérdést: miért TERMÉSZETESEN?), mert mindenki tudja, hogy Fischer kormánykritikus hozzáállású ezért a kultúra elnyomásáról szóló mendemondák nem igazak. (Váradi véd, Ungváry dühösen és jelentősegteljesen bemondja, hogy mert Fischer túl ismert személyiség, ezért nem mernek hozzányúlani) Schmidtkunz nyugtat, közbevág. Pröhle rátérhet a következő pontra, hogy talán feltűnt, az egész filmben egyetlen egy kormánypárti jelent meg, a külügyminiszter személyében, aki hosszasan lett ugyan kérdezve, de a filmben csak néhány jelentéktelen mondatát adták le, pedig érdekes dolgokat mondhatott volna fontos témákban. Ez is furcsa neki. Amit Ungváry mondott a filmben, fontos lenne tudni, hogy mit szólnak az európai konzervatívok - miért nem kérdezték meg őket? Az is röhejes, hogy a siralmasan bukott miniszterelnök, egy rapper, és egy néhai parlamenti képviselő - akiről tudjuk, hogy Orbán ellenes - elemzik a helyzetet. Ungváry úrról mindig tudtuk, hogy nem szereti a minisztert, Váradi Júliáról is (Váradi védekezik, hogy semmilyen érzelmei nincsenek a miniszter ellen) - fontosabb lenne színesebben árnyalni a történetet és érthetetlen számára, hogy Lendvai professzor a hírnevét teszi kockára és egy ilyen filmhez adja a nevét.

Schmidtkunz összesíti a kritikai pontokat és leszögezi, hogy az elhangzottak alapján a Pröhle által észlelt valóságnak nem felelnek meg az említett dolgok. Még visszarántja a szót, azzal, hogy az európai unióhoz való hozzáállásról alkotott képet is teljesen valótlanak mondja és

egy sikeres, mindenki által elismert elnökségről mesél. (erre az addig bóbiskoló Lendvai is felkapta a fejét egy pillanatra, majd tovább ejtőzött) Az európai komisszió által bírált pontokat komolyan vették és megbeszélték a tanáccsal is, változtatások történtek és láss csodát – folytatta Pröhle most már maga alatt érezve a lovat halkan, - nehogy felébressze Lendvait – a velencei bizottság is másként áll hozzá a magyar törvényhozáshoz. (Váradi széééles mosollyal biccentgetve hallgatja, Ungváry tükön ül, majd felszúrja szomorú tekintetével) Leszögezi, hogy nagyon egyoldalú ábrázolása ez az európai bizottság kritikájának a magyar kormánnyal szemben... és azt hiszi, ezzel nincs egyedül Magyarország és úgy véli, ebben egyetértenek vele a többiek, hogy nincs minden rendben Európában manapság...

Schmidtkunz leállítja és megköszöni az irányt, majd Kaiserhez fordul és megkérdezni, hogy ezt a diszkrepanciát, ami a Pröhle által élt valóság és a filmben látható tények között észlelhetünk, miként lehetne megmagyarázni, hogyan látja? Hogyan jön létre ez a kép Magyarországon és kívül, hogy sok-e vagy kevés, netán semmi kritizálni való?

11:30 Kaiser szívesen segít, osztja a demokráciáért való aggodalom mutatójának fontosságát... ilyen szempontból nagyszerűnek tartja Lendvai professzor kezdeményezését. De Pröhle véleményét is osztja abban, hogy egyoldalú a dolog. Hiányolja az interjúalanyok sokszínűségét, kritizálja, hogy úgy van beállítva, mintha Magyarország Európától elfordulna, és nemzetközi példákat hoz fel, ahol ugyanez a látszat. (Schmidtkunz hirtelen indítatásra elragadja tőle a szót és - mielőtt az elaludna - Lendvainak adja, mondván: hadd reflektáljon má' szegény az immár régóta a levegőben logó egyoldalúságra és mondja el, mint volt a filmben szerepeltetett személyek kiválasztása - ha nem, mint beszélgetőtársai sejtetni akarják - ideológiai okok mentén?)

14:00 Lendvai megemlíti, hogy mint mindenki tudja, a személyek kiválasztása azok készségén is múlik, aztán, hogy beszélnek-e németül, (Pröhle közbevetette, hogy bezzeggyurcsány magyarul, Kaiser helyeselt), hogy túl sokan beszélnek magyarul, aztán, hogy ő, mint ötletadó szintén megnevezett néhány személyt a kiválasztásra, Orbánt is felkérték minden fellelhető úton és módon, de válasza sem méltatták. Egy másik nagyon

fontos személy, egy bíró lemondta a szereplést, és a Martonyi természetesen többet beszélt, szerinte nem jelentéktelenségeket beszélt (Pröhléhez), minden szava ki van mérve, ismeri egy másik rendszerből, ahol államtitkár volt, (Pröhle Kaiser egyetértő röhögésétől kísérvé biztosítja, hogy nem kell védenie Martonyit öelötte) tehát fontos dolgokat mondott a filmben Martonyi. A kulisszatitkokba nem tudja beavatni őket, személyesen kevesebb Dopeman-t szeretett volna a filmbe de... itt Schmidtkunz jelezte, hogy nem akart részleteket a filmkészítéséből csak az elhangzott komoly kritikára akart válaszlehetőséget biztosítani. „Fizikailag érezte”, hogy Ungváry tűkön ül (Lendvai hangosan röhög, „ezt csak egy nő tudja megérezni”, Váradi, majd Kaiser megjegyzi: „mindig a tűkön ül”, Ungváry pironkodik), ezért övé a szó, mondja el, hogyan látja, mennyire tükrözi a film a valóságot?

16:15 Ungváry (az elmúlt negyedóra végre elmúlt) Azzal nyit, hogy azt hiszi, az elfogulatlan néző ebben a pillanatban érzi, milyen szakadék tátong a két álláspont között, amit ő mély gyásszal a szívében vesz tudomásul, mert ő jobboldali konzervatívnak tartja magát és meggyőződése, hogy a nézők is észreveszik ezt. (Pröhle szemöldökei ebben a pillanatban rángatózni kezdenek, talán elalvás közben érte a bizonygatás, talán biztatásnak szánta, talán Orbán gyógyszere került a zsebébe és ő gyanútlanul bevette, ki tudja?) Ennek a szakadéknak egészen konkrét politikai jelenségek az okozói, ezek közül csak hármát ismertet. Egy temetesen 2000-ben a miniszterelnök kijelentette, hogy a politikai ellenfelei idegenszerűek, (Pröhle arcát feltűnően semleges módba kapcsolta, majdnem igazat adott Ungvárynak kissé megilletődött, de mégis semlegesnek tűnni akaró arcvonásaival, de lehet, hogy csak az elalvással küzdött) ő (Ungváry) tehát, aki akkoriban már ellenzék volt, idegenszerű... de ezt a kifejezést az európai politikában 1945 óta nem használják. **2002-ben, ez a miniszterelnök,** amikor átmenetileg elveszítette a választásokat, kijelentette: lehetetlen, hogy a haza az ellenzékben legyen – tehát az ő pártja képviseli a hazát, azonos azzal és a többiek mind, akik nem tartoznak annak a pártnak az érdekeltségi körébe, övele (Ungváryval) együtt tehát nem tartoznak a hazához. Ungváry - aki nacionalista beállítottságúnak vallja magát és siratja az ország elvesztett és kényszerasszimilációnak kitett kétharmadát - hallatlannak tartja, hogy ez az ember ezzel a kijelentésével kirekeszti őt a hazából.

(Váradi széles mosollyal sajnálkozva, bólogatva néz körül) Ugyanaz az ember, – folytatja Ungváry - aki 2012-ben, amikor a liberális polgármester leválasztásával egy Fideszes polgármester megválasztásakor kijelentette: Budapest visszatért Magyarországhoz. Ha az ember ilyen gondolatokat elfogulatlan emberek szájából hall, félni kezd. Hogyan lehet, hogy ilyen atavisztikus gondolatokat politikai parolák formájában a nyilvánosság nyakába szórják? Ez egy példátlan felelőtlenség! Nem hiába 17% a jobboldal támogatottsága, az ilyen atavisztikus gondolatok bátorítják a szélsőjobb csőcseléket. Schmidtkunz leállítva összesítette, hogy mi demokratikus és mi nem, egy demokrácia alapja nem lehet, ha az ellenzéket egy idegen testként kezelik a társadalomban, erről kérdezi Ottrubayt.

20:25 Ottrubay bevezetésnek dicséri Lendvai filmjét és hozzáfűzi, hogy többnyire egy bizonyos véleményt képvisel a film, aminek oka lehet, hogy a más vélemény képviselői nem szívesen kommunikálnak Európával – nyelvi nehézségek miatt talán, vagy bizonyos gát miatt a nagy Európa irányába - Európát mostanság nehéz szeretni, ugye. Személyesen kötődései is vannak, Magyarországon dolgozott, házat vett, családot alapított és egy kis céget vezetett amely kivette a részét a privatizációból is Magyarországon.

– És jól megtanult magyarul is. –vetette közbe Lendvai, az öntömjénezésre rátéve egy lapáttal.

Az 1989 és 2000 közötti eufória lecsengett, túl nagy elvárásokat fűztek hozzá ...(ezen a ponton a magyarok feldicsőítése következik: Hollywoodban is magyarul beszéltek, a sok Nobel-díjas ugye - szárnyalás vissza, az európai történelem ugye úgy általában - és akkor jöttek az oroszok és elnyomás alatt tartották az országot és most ez az ország csak 20 éve van a demokratikus játékszabályok térképén, még nem volt ideje megtanulni a szabályokat...(ezen a ponton Schmidtkunz leütötte mint röptében a legyet, amit Ungváry kihasználva beszólt:

–Idegenszerűt mondani már nem tartozik a szabályokhoz!

Schmidtkunz újra pályára helyezte Ottrubayt, újra feltéve a kérdést, milyen jelek mutatnak egy demokratikus és milyenek egy nem demokratikus társadalomra, ha a műsorban azt

állítják, hogy Magyarország elhagyta a demokrácia útját, akkor kééérem, miben látják ezt? - és újonnan Ottrubayhoz fordult.) Aki azzal folytatta, hogy a demokrácia nem egy állapot, hanem egy naaaagyon hosszú út. Az 1800-as évekkel folytatta, ahol az amerikaiak elindultak a demokrácia útján és tudjuk, hogy még most sem értek oda. Magyarországnak is azon az úton kell mennie, de nem mehet vissza egy autoriter világba, mert...(már rég ott van, véli Ungváry halkán) már Európa része lett.(Még valami szabályok és a színpalak mögötti erők hangzanak el, majd szorongatva átadja a szót.) A műsorvezető megismétli gyorsan a kérdést, mármint milyen jelek szólnak a demokratikus vagy nem demokratikus társadalmak mellett.

24:50 Váradi kapja meg a szót. Szívesen megválaszolja a kérdést, de tisztázni szeretné előtte azt, ami egész idő alatt a levegőben lóg, hogy a film címe „Búcsú Európától” jogos-e, hogy az ott elhangzottak igazak-e, hogy a filmben nem hangzott el hazugság. Mindenekelőtt államtitkár úr mit gondol erről, ha mind igaz, ami ott elhangzott, és nem abból indulunk ki, hogy hazudnak, akkor a kérdésére a válaszom: ha nem is szűnt meg a demokrácia Magyarországon, nagy, nagy veszélyben van. (Lendvai kihasználta a pont utáni szünetet és magához rántotta a szót.)

26:30 Lendvai egy hollywoodi anekdotával rukkolt elő, miszerint a stúdiókban ki volt téve egy tábla: „magyarnak lenni nem elég, de segíthet” Váradi hozzáfűzi, hogy mindazon magyarok, akiket így emlegetnek elhagyták Magyarországot (el kellett hagyniuk, hogy megélhessenek és túléljenek, tette hozzá Lendvai) és ma hasonlóan sokan hagyják el az országot és ez elszomorító. Schmidt-kunz felelegette, hogy sok magyar Nobel díjas zsidó származású és ezzel elérkezek a filmben is jelzett problémához, de Váradi Pröhléhez intézte előbb a kérdést, tehát. Mit szól a filmben elhangzottakhoz, ha nem abból indul ki, hogy hazudnak? Elengedhetetlen feltétele a diskurzusnak, hogy ezt elfogadja. (Pröhle nehéz feladat elé lett állítva, de igazi tanult faltörőkosként közelített a kérdéshez, látszólag igazat adott, de ébredt a harcos benne)

27:15 Pröhle: igen, én is azt hiszem, hogy ez egy fontos kérdés, hogy most retorikai kinövésekről és személyes érzésekről beszélünk, vagy a rendszerről, ezt fontos lenne

eldönteni. A filmben ugyanis gyakran előjönnek az érzelmek, Schiff András urat tiszteli, de ő is azt mondja a filmben, hogy „azt mondták, hogy”. Ki mondta és...

– Írták az újságba! – így Váradi.

– A miniszterelnök mondta az idegenszerút! – szól Ungváry.

Pröhle Ungváryhoz -dödödödödödödö, ne keverjük a dolgokat, a miniszterelnök neki semmit nem mondott.

Váradi az újsággal, Ungváry az „idegenszerűvel” puhította a keménykedő Fideszest, Lendvai pedig közéjük csapva elmondta, hogy is áll a helyzet Schiff Andrással, aki nem politizált, 2001 elején olvasói levélben fejezte ki egyetértését egy cikkel a Washington Post-ban, ami arról szólt, hogy Magyarországon a demokrácia fenyegetve van Orbán által. Erre Orbán közeli elemek, akik ezt a nagy „nem leszünk gyarmat” tüntetést szervezték, két cikket jelentette meg. Az egyik „A zongorista” címmel, a másik azt taglalja, hogy milyen kár, hogy az ilyen embereket, mint Schiff nem vitték az orgoványi erdőbe kivégezni 1922-ben. Ezután, amit a filmben nem említettünk, fenyegető levelek áradata következett, hogy levágják a kezeit és ennél durvább dolgok, úgyhogy ezek után született a döntése, hogy Magyarországon nem lép fel többé. Ennyit az érzésekről, jegyezte meg Schmidtkunz, érzéseknek is kell helyet adni. Pröhle helyeselt, az érzések fontosak és fontos a köztévében egy elismert professzor irodalmi munkássága és az, hogy mit gondol arról a magyar értelmiségiek vezető csoportja. De ne csináljunk rendszert az érzésekből, és ha konkrétan kérdezik, például amit Váradi Júlia a sajtószabadságról mond és mielőtt további könnyeket ejtenénk a Klubrádió miatt (maga biztos nem ejtett könnyeket, szólt Lendvai, vigyorgott Váradi: de ott fogsz majd sírni, ha eltüntetik) - Állandó vendég vagyok ott - erősít Pröhle. Nem egy valamilyen kulturális rádió, ami csak úgy van, hanem egy párt rádió, mondja többször is, egy párt rádió, ahol a volt miniszterelnök... (Váradi másodszorra kapja fel a fejét és visszakérdez elrökönyödve, hogy pártrádióóó?) Pártrádió, Juli... mennyi támogatást kaptatok...(Ungváry nem érti, hogy milyen joggal akarja elnémitani a magyar kormány a „párt rádiót”)(Váradi - Pillanat, melyik párt lenne mögötte?)

– A szocialista természetesen.

– Tényleg, de hol van a pénz?

– De ott volt, csak most nyilvánvalóan nem áll érdekükben nektek pénzt adni...

– Miért nincs semmi pénzünk a Klubrádiónál?

– Most nem arról van szó...

(Pröhle itt észrevétlenül kilép az imént elfogadott egyezményből, miszerint ha nem abból indul ki, hogy hazudnak... és a hazugságokat kezdi emlegetni, amikről szerinte szó van. Ungváry kinyilvánítja, hogy az összes többi rádiót lehet Fidesz párt rádióknak nevezni, ennek tagadása hazugság) Pröhle erre azt mondja: Ungváry úr, önnek nagy késztetése van mindenkit egy sarokba állítani, de a kormányoldal nem olyan fegyelmezett közösség, a két harmad hozza magával, hogy a kormányoldal egy nagyon színes rakás. (Schmidtkunz egy ötlettel próbál könnyíteni a beszélgetésen, beszéljenek egész konkrétan az utóbbi idők

törvénymódosításairól, Pröhle beleegyezik. Faktum a médiatörvény, polémia kívánatos. Miszerint a médiatörvény kimondja, hogy aki a kormánnyal szembefordul, egzisztenciális gondoknak nézhet elébe...)

- Bocsánat, hol van ez leírva? - akarja tudni Pröhle. Kaiser tudni véli, hogy sehol. Schmidtkunz tovább vázolja fel a már fáradtnak tűnő csapatnak a következő kérdést, a választási törvényt, majd utána visszakanyarodhatnak a kérdésre: milyen jelek mutatnak egy demokratikus társadalomra és milyenek egy nem demokratikusra. Váradi Júliáé a szó.

33:00 Váradi nem egy törvényről beszélt, amikor emberek veszélyhelyzetbe kerüléséről beszélt a kormánynak nem tetsző kijelentéseik esetén. Egy történetet szeretne elmesélni a köztévéről, ahol múlt év végén vezetőségi kívánatra a munkatársak kiretusáltak valakit egy képből.(volt legfelsőbb bírót, akit közben leváltottak- veti közbe Lendvai) Botrány lett belőle...

– És az illetőt kirúgták - szól bele Pröhle.

– Gergely! - kiált fel Váradi - és elmagyarázza, hogy régi ismerősök és tegezik egymást – mikor lett kirúgva? - Miután a tévések egy csoportja mai napig tartó éhségstrájkba kezdett és minden tagja ki lett rúgva. Schmidtkunz figyelmezteti, hogy ne terhelje az osztrák nézőket részletekkel, Váradi bizonygatja, hogy a vége fontos. A médiatörvényről. Létrehoztak egy médiahatóságot minek a csúcán egy Fidesz képviselő hölgy ül, ő és kuratóriuma - ahol szintén a kormány emberei ülnek - hoznak döntéseket az összes médiában. (Mit is jelet ez konkrétan az újságírók napi munkájában – akarja tudni Schmidtkunz. Lendvai jelentkezik, hogy egy példával szolgál.)

35:50 Lendvai kifejti, hogy néhány évet dolgozott ebben (ORF) a házban és átélte 2000-ben a kék-fekete koalíciót és az ellene való tüntetéseket. Védte a kék-fekete koalíciót (nem a kékeket) külföldi propaganda ellen vállalt állást foglalt. Semmi nem történt abban a három évben, és a rákövetkező években sem, ami az alkotmányt, a média szabadságát, a választási jogot megváltoztatta volna. Magyarországon ma egy ilyen beszélgetés, ilyen nagyszerű emberekkel lehetetlen lenne. Az összes közmédia szigorúan ellenőrzés alatt vannak, és ha azt mondja ön, hogy a Klubrádió pártrádió... az egyetlen szabad hang ma Magyarországon.

– Semmilyen párt nem áll mögötte - hangoztatja Váradi) (Schmidtkunz újabb megértési hullámot indít, felteszi a kérdést: ha a hamarosan döntés előtt álló választási törvényről akarna tévéműsort készíteni, milyen akadályoknak nézne konkrétan elébe?)

– Nem engedik meg – véli Ungváry tudni – legfelsőbb vezetési szinten leállítják a kritikus műsorokat a köztévében, csak kormányhű műsort engednek át.

38:10 kis időre Váradié a szó, megállapítja, hogy ő az egyetlen újságíró, na jó, hárman vannak de ő az egyetlen Magyarországról... tehát a mai helyzet az, hogy a köztévében a megmaradtaknak eszük ágába se jutna, kormánykritikus műsort csinálni. (erre a szemben ülő Ottrubay kételkedően nevetgélve – ezt szeretném... Schmidtkunz nyugtatólag mondja, hogy most ő jöhet, Pröhle valamit félreértve Kaisernek adja át nagylelkűen a szót, miután felmerül, hogy Kaisert elfelejtik.)

39:00 Kaiser a médiatörvényhez fűzné hozzá, hogy ha az ember egy külföldinek megmutatja ezt a törvényt az illető halálra neveti magát az azt ért kritikáktól: rosszul csinált, rossz időben. De a törvény tényleg ártalmatlan.

(Lendvai igazat ad neki, a törvény ártalmatlan – de a rendszer nem.) Aki szankciókról beszél, nézze meg a Svájci, az összes Németország médiatörvényeit, mindenhol szankcionálnak. (Schmidtkunz itt, mint tanult német demokratától kérdi – és tanult újságíró, veti közbe Kaiser, amitől Váradi elnézés kér, hogy imént kifelejtette a felsorolásból – hogy Magyarországon kívül és belül miért van oly sok kritika a médiatörvény ellen? Hogyan vezetné ezt le? Mind ostobák, vagy mi?)

Kaiser erre azt mondja, hogy most valószínűleg őt látják egy kicsit a nyomvonalból kisiklódva, de csak azt tudja mondani, hogy egy szabályos kampányolás élt át, aki ezt tagadja, az nem tudja, miről beszél. Átéltém amint Strasbourghangulatot keltettek ezzel a médiatörvénnyel. A médiarésztvevők kritizálják mindig, és aki mutat nekem egy olyan médiatörvény, amit az újságírók jónak tartanak, azt meghívom egy nagy kajára. (Schmidtkunz itt újra pontosít, tegyék felre a törvény kérdését és beszéljen a médiákkal való bánásmódról Magyarországon, az is propaganda?)

–Nem!

Magyarországon a médiákkal való bánásmód nincs rendben, mert mint tudjuk, a magyar kormány nagyon ügyetlenül tud úgy be-, mint kifelé juttatni bizonyos dolgokat, elmagyarázni őket. Nem mehetek oda lelőni egy törvényt, ha nincs egy francia, egy német, egy angol változata, hogy rögtön egy támadást indíthassak ellene. Ez nem így volt. (Schmidtkunz úgy véli elérkeztek a ponthoz, ahol kimondható: a kormány, vagy tagjai nem tudnak kommunikálni. Felmerül az akarat vagy a világlátottság és/vagy a műveltség hiánya, mint ok.)

42:12 Ottrubaynál a szó, mert oly szépen beszél. Egy nagyon jó pont, azt hiszi, mint ta nult médiafogyasztó (derűtség) akinek semmilyen újságírói végzettsége nincsen, de sokat fogyaszt.

Burgenlandban - ahol lakik - rendszeresen olvassa a Népszabadságot és a HVG-t. Részletesen és kritikusán elemzik ezek a lapok a helyzetet. Magyarország Budapest-vízfejűségére hívja fel a figyelmet. Visszavezeti a történetet ezer évre, ahol kialakult ez a centralizáció, a kis fejlett főváros és lemaradt környéke. (szépen tud beszélni de sajnos nem mond semmit) Az elmúlt húsz évben sem oldották meg ezt a rendellenességet, persze, hogy kedvezett a szocialista és liberális pártoknak...(Schmidtkunz itt rákérdez, hogy a népesség nagyban vidéki jellege magyarázza-e az Orbán-kormány kommunikációra való képtelenségét? – Nem, de a vidék nem integrálódása igen. Ausztriában kilenc tartomány van, amiből nyolc nem Bécs, és súlyuk van. Magyarország melyik részének van súlya Budapesten kívül?

(A vidéki értelmiség felmorzsolódása is elhagyja ajkait – az összefüggést nehéz találni az eddig elhangzottakkal...) Tudják, Orbán és társai megpróbáltak kilépni egy budapesti

értelmiségi csoportból, egy új vezető csoportot létrehozni, amely nem feltétlenül egy olyan csoport, ami Londonnal, Brüsszellel kommunikálni tud, ez tény. (Schmidtkunz azt szeretné tudni, hogy az Ungváry által emlegetett csúnya bánásmód az ellenzékkel (idegenszerűsítés, stb.) nem magyarázható meg az ország vidéki jellegével. (Ungváry megjegyzi, hogy ezt nem lehet ügyetlenséggel magyarázni, Schmidtkunz pedig a közben beállt meglepően nyugodt és laza légkörben - csak jók valamire Ottrubay fellengzős-terjengős közhelyei, ha másra nem nyugtatónak jó, ha túl van az ember a dühén, hogy mi ez a sok semmi szép beszédbe csomagolva - bejelenti a következő menetet: Várady és Pröhle küzdhet meg egymással)

45:45 Váradi a médiáról szeretne beszélni és amit Ottrubay úr mondott nagyon-nagyon fontos. Hogy mi a probléma az új (már két éves) médiatörvénnyel? Budapesten még lehet a Klubrádióból és a Népszabadságból értesülni, de vidéken megszokták, hogy a köztévében jönnek a hírek. És most nézik a híreket, hogy minden a legnagyobb rendben, fejlődünk, megegyezünk... (Schmidtkunz itt lezárja a mediakérdést és úgy látszik, Ungváry újra tűkön ül, mert hozzá intézi a következő kérdést, hogy mi lehet az oka a két valóságészlelés közötti szakadéknak? (de itt Pröhle közbevág – Bocsanat, talán mégis fontos egy kicsit a számokat megnevezni...))

47:05 Pröhle a köztvé népszerűségét öt százalékban adja meg, ami a helyzet dramatikus jellegét bizonyítja. Ha megnézik az internet oldalakat, ha felütik az említett újságokat, ha belehallgatnak a Klubrádióba.

–Amíg hallhatják – mondja Lendvai. Amit most meg akarnak semmisíteni – véli Váradi. Kaiser méltatlankodva rázza a fejét - Biztosan nem - súgja közbe jól hallhatóan)

Ma jött a bírósági döntés, hogy mégis jogos és tovább működhet, tehát... (itt elhallgatja, hogy a bíróság harmadik jogerős ítélete, amit a médiatanács figyelmen kívül fog hagyni és ideiglenes frekvenciaengedéllyel a rádió fenntarthatóságát veszélyeztetni az ideiglenesség

miatt kimaradó reklámbevételek miatt.) Azt akarja ezzel mondani, hogy érzésektől és személyes élményektől indítva ne következtessünk rögtön a rendszerre, a demokrácia nincs veszélyben. (Másról volt szó - Schmidtkunz itt emlékezteti a kérdésre, amiről szó volt, vagyis hogyan kezeli a demokrácia leépítésével vádolt kormány (konkrétan az Orbán-kormány) a kritikát és hogyan bánik a másként gondolkodókkal? Ez itt a kérdés, nem érzések.

Azon kívül véleménye szerint a köztvének kötelessége jelen lenni, mindegy, hogy hányan nézik, véleménye szerint ez egy neoliberális érvelés)

(Pröhle kioktatás után újratervezés.)

- Ez talán a legfontosabb kérdés – folytatja Pröhle enyhén leforrázva - (a legkedveltebb mondatkezdés, nem kötelező) mert a rendszert érinti. (–Hogyan bánnak a kritikával? – pöccinti irányba Schmidtkunz) Az a tény tehát, hogy egy pártkötelék a parlamentben egy

kétharmados többséggel bír, természetesen egy probléma - attól függ kinek - veti közbe Schmidtkunz - Kaiser szerint a kormánynak - amit észrevesznek, amit megbeszélnek, ami egyrészt egy lehetőség, másrészt egy hatalmas felelősség is, természetesen. – itt bátorságra kap Pröhle - *aki imént még megszeppent leckefelmondó gyerek és egy rajtakapott duzzogó csínytevő szerepét is villámgyorsan megjárta* – A többi pártok is részt vesznek a parlamenti munkában, ott vannak és - ne feledjék el, mert a filmből ez nem derül ki - a Jobbik egy ellenzéki párt, amely az Orbán- kormány ellen van, azt hiszi, hogy ezt érthetően ki kell mondani. Mert a filmből nem derül ez ki, hogy az összes szervezeteikkel, és ideológiájukkal a kormány ellen vannak.(a kormány nincs ellenük - mondja be halkán Váradi)

Másként gondolkodókkal így bánnak - folytatja Pröhle – nézzék meg az értelmiségiek színes csoportját, a színházigazgatókat, egy sokat vitatott téma. Nézzék meg ezt a színes tömörítet és meglátják milyen abszurd, amikor a magyar demokrácia sorsáról beszélünk. (Schmidtkunz összegzi: - Azt mondja tehát, hogy ez az egész csak felkorbácsolt érzelmek és a valóság teljesen másként néz ki és Magyarország egy sokoldalú, színes ország, ahol demokratikus párbeszédnek nincs hiánya, ezt akarja mondani?) Pröhle szerint Ungvárinak igaza volt abban, hogy a kommunista diktatúra a magyar emberben a szabadságvágyat nem nyomhatta el. És ezt minden politikusnak tudomásul kell venni, és ha Orbán az Európai Parlamentben azt mondja, nézzék meg az internetplatformokat, ez is mutatja, hogy a szabadság jelen van, teljesen alaptalan a demokrácia veszélyeztetéséről beszélni...(Ungváryé a válasz lehetősége)

50:59 Ungváry a tényt, hogy a miniszterelnök az ellenfeleit idegenszerűnek nevezi, a tényt, hogy egy miniszterelnök kijelenti, a haza nem lehet az ellenzék oldalán, nem lehet azzal elintézni, hogy ő érzellemmel reagál rá. Ezek a gondolatok egyrészt a szélsőjobbot erősítik, (de hol van a rendszer veszélyben? - kérdez közbe Prőhle) mert jobbszélsőséges gondolatok, másrészt az egész országot megfélemlítik. A tényekről, mert tényeket akart, (Prőhléhez) úgy néz ki, hogy az ellenzéki médiumok Népszabadság, a Népszava és a Klubrádió manapság semmilyen reklámmegbízást nem kapnak, mert a cégek nem mernek ezekben a médiumokban reklámozni. Ezek kemény tények, ezek az újságok ezért mennek tönkre. (ezt nem hiszem - veti be Ottrubay, ez nem hitt, ez tény – válaszol Váradi) A többiek tele vannak reklámmal, folytatja Ungváry.

(Az egész világon – így aknázz tovább Ottrubay) De nem úgy, hogy az ellenzék kevesebb reklámmegbízathoz jut, véli Ungváry és nyomatékosítja még egyszer. Lendvaié a szó.

52:50 Lendvai megemlíti, ha Orbánt külföldön a médiahelyzetről faggatják, azzal jön, hogy a média 95%-a magánkézben van. Ez igaz is. Vannak kereskedelmi adók, amik majdnem semmi politikai tartalmat nem hoznak, ők az engedélyek megszerzésében érdekeltek, hogy megkapják őket. Másodszor Ottrubay úr, mindegy, a Schüssel-kormány alatt is magán vagy fél állami akárhol hirdettek az emberek, de Magyarországon, a Klubrádióban csak saját magukat reklámozzák, senki nem hirdet, még Prőhle úr sem - pedig gyakran fellép ott – tudja a külügyi minisztériumot rávenni erre. Az említett újságokban se reklámoznak. A Népszabadságot tulajdonosai egy szimbolikus összegért el akarják ajándékozni. 4-8 csoport áll e mögött a nagyon tehetséges hatalom-politikus mögött, Orbán mögött, akik a média és gazdaság nagy részét a kezükben tartják. Magánkézben. (Schmidt-kun ezennel lezárja a média témát és kéri a körülülőket egy lépessel tovább menni, a kérdés úgy hangzik: az a

kormány van Magyarországnak, amit érdemel, mert a legutóbbi választásokon 67,99% volt a Fidesz támogatottsága (- Nem - kiállt be Lendvai – 53%) bocsánat 53%, tehát a kérdés: azt a kormányt kapta-e Magyarország, amelyet remélt magának és megérdemelt?)

55:00 Váradi régóta vár a szóra, hogy elmondja amit Prőhle hozzászólása óta szeretne és egyszersmind erre a kérdésre is válasz, miszerint a Jobbik ugyan ellenzékben van szerencsére, de meg kell mondania - lehet, hogy ahogy Prőhle mondja, egy érzés, de ez sok tényre épül - a kormánynak nincs ellenére a szélső jobb. Néha elhangzanak olyasmik a parlamentben, amiket Európában már rég nem lehet kimondani és a Fidesz részéről csak napok múltán - ha egyáltalán - hangzik el egy-egy gyenge tiltakozás. (Schmidtkunz értelmezi az elhangzottakat, hogy tehát a kormány, ha nem is részese, de nem határolódik el és nem tiltakozik a szélsőjobb eszmekincstől, megnyilvánulások ellen. Ezen a pici kis résen próbál Prőhle hangja beférkőzni, de nem engedik. A következő kérdés arról szóljon, hogy mivel magyarázzák a majdnem kézzelfogható agressziót a körben, Váradi két kézzel csókot hint Prőhlének, amit az torz vigyorral nyugtáz.

Hisz mind magyarok, az ember elképzei a nagyszerű nemzetet, gyönyörű nyelvet, közös történelmet és erre emberek ülnek szemben egymással és olyan emocionálisan, majdnem gyűlöletteljesen viseltetnek egymással szemben, a híres (?) 89-es kerekasztal már nem lehetséges, Ungváry úr?)

57:25 Teljesen egyszerű - mondja Ungváry – a magyar társadalom 1956 után nem tudott egy szabad nyilvánosság irányába fejlődni, ezért nem jött létre semmilyen tanulási folyamat. Amit itt elhangzott, demokratának nem születünk, hanem azzá leszünk a nevelés, az intézetek és a szabadság által. Mindez hiányzott Magyarországon, ráadásul hozzájön egy történelem, amiből Magyarország mindig vesztésként került ki. Ez nagyon jól összehasonlítható a lengyel fejlődéssel, nekik is volt egy Orbán-féle kormányuk, Kacsinszkiék személyében. És a lengyeleknek sikerült ebből az őskonzervatív, jobb-populista pártból egy jobb-közép pártot létrehozni Donald Tusk-kal. Azon egyszerű oknál fogva, hogy Lengyelország a második világháború alatt Londonban egy lengyel emigránskormányt hozott létre, a magyar jobboldali elitnek ez nem sikerült. (Schmidtkunz tisztázza a tényt, hogy „jobb” alatt Ungváry azt érti, amit Ausztriában „konzervatívnak” neveznek) Igen sok színtéma van, az Orbán-, és Kacsinszki-féle egy ponton, a Tusk-féle ezektől valamivel a közép felé található. – Ön szerint hiányoznak a történelmi példaképek? – Igen, ez a történet

forrása. (Prőhle siet szót kérni, megkapja, hogyan magyarázza ezt az agresszivitást? A sajátját is, egyébként. Tagadja, jó barátok, kommunikálnak lépten-nyomon egymással.

– Ahol tudunk, nem? - szól be Lendvai-

59:00 Prőhle úgy véli fontos, hogy az ember bizonyos dolgokat tisztán kimond, azt hiszi ez a legnagyobb hiányossága ennek a filmnek. (nem a filmről beszélnek, hanem a táborok közötti agresszióról - kéri Schmidtkunz rendreutasítón) Jó-jó, de tisztán látható, hogy nem minden kérdés lett az elmúlt húsz évben tisztázva, sok mindent sepertek a szőnyeg alá és a rendszerváltás az úgynevezett gulyáskommunizmussal, mindezekkel a meghasznált élményekkel együtt hálát ad a sorsnak, hogy ott és nem a DDR-ben nőtt fel, de az akkor kötött kompromisszumok újra meg újra megbosszulják magukat. (Schmidtkunz példát a kar hallani.) Itt van például az ügynökkérdés, nem lett tisztázva, hogy ki milyen mértékben dolgozott a rendszerrel együtt, mind a szőnyeg alá lett seperve. (- A Fidesz mai napig nem akarja tudni - mondja Váradi.) Ez egy pont, ahol lépésről lépésre tapasztaljuk, hogy nincs ez a kérdés nincs kibeszélve, és ami a legfontosabb, sok problémánk van a társadalomban, néhány a filmben is meg van említve, anélkül, hogy az okát megneveznék, vigyáznunk kell nagyon, az osztrák nézőnek azt hiszem nagyon fontos. Ezt a társadalmat 20 évvel a rendszerváltás után, nem lehet a mai Ausztriában élő társadalom ideáljaival összehasonlítani 60-70 évvel a második világháború után, vagy az osztrák államszerződés után. Ez egy tanulási folyamat, ezeket a konfliktusokat ki kell hordani, ha sok érzelemmel, ha sok konfliktussal...(Schmidtkunz szeretné megérteni, mik a konfliktusok, hol vannak az ütközési pontok a két tábor között, mire megy ki az egész. A többiek is élednek, megnyugtatta őket, hogy figyel ám) A lényegről van szó, mégpedig, a rendszerváltás kivitelezésének a módjáról, hogyan változtatta a kommunista elit a politikai hatalmat gazdasági hatalommá. Ki jut húzáshoz, ki tudja a dolgokat meghatározni, ki tudja a politikai folyamatokat alakítani, természetesen hatalmi politika ez.(tehát nyílt sebek a múltból, ezt érti most Schmidtkunz és Kaiser kéri fel, egészítse ki ezt az ő véleményével, szerinte Magyarországon mik ütköznek egymással oly szenvedélyesen?)

01:01:58 Kaiser szerint a városi és a vidéki helyzetet említi, hogy csak egy nagyon korlátozott szabadelvűség van jelen, ha SZDSZ-et emlegetnek a vitapartnerei, csak somolyogni tud, gondoljunk Demszkyre, milyen gyorsan lett a szocialisták függeléke és különben is itt sok minden nem lett kitérve, 1956 nem lett kitérve. (- De mi köze ennek Ungváryhoz? - akarja tudni Schmidtkunz – Ungváryhoz, aki Trianont gyászolja) - De most nem mondott semmit sem. De a magyarok tényleg valami különlegesek, hatalmas emlékezőtehetségük van, és ez megmutatkozik szélteiben-hosszában. Gondolkodnak Trianonon, múltkor mondta egy barátjának, hogy nekik, németeknek is megvolt a maguk Trianonja - Versailles, sok millió halottal, maradjanak már csöndben az ő Trianonjukkal. Trianon tényleg volt és szerencsére a kormányban nem emlegetik valami visszakövetelésként. (itt összefoglalják, hogy Trianon 1920, elvették az ország két harmadát és szétesett a monarchia.) Egyet még hozzáfűzne Kaiser, hogy a mindenkori kormány, amikor leváltják, olyan bosszúvággal megy ellenzékbe, ami Európában párját ritkítja, és olyan gondolatok követik, hogy legközelebb mindent

visszacsinálnak, amit az ellenzék hozott létre. A Terror Háza az előző Orbán kormány alatt létrehozva – Medgyessy alatt le akarták bontani. (A második példa elkezdésekor mindenki jelentkezett, Schmidtkunz megnyugtatta őket, hogy mind látja.) Az Andrassy egyetem, német nyelvű egyetem, amit Merkel világítótornynak nevez a német-magyar kapcsolatokban – azt is – csak mert Orbánék alapították, meg akarták szüntetni. (- Nem csak azért – kiabál be Ungváry – Tartalmilag hallatlan dolgokat csináltak ott! – Nem, dehogy! –így Kaiser. - És mi van ma – kérdezi Váradi – mi van ma? Schmidtkunz közbelép: azt mondják tehát, hogy a konfliktusok szenvedélyessége a hidegháború utódháborújaként értendő?) - Igen, az ember mindig visszagondol, miközben előre megy - állapítja meg Kaiser.

01:05:39 Ottrubay szerint nem kell mindenhová a hidegháborút belekeverni. Szerinte Magyarország a következő években megtalálja az utat egy kiegyensúlyozott politikai versenyhelyezethez. Egy olyan politikai párt, mint a Fidesz, a rendszerváltás után voltak a Kisgazdák, akik háromfelé estek, kell egy vidéki párt minden kiegyensúlyozott társadalomba. Kell egy szociáldemokrata párt, ami a gazdaságilag kevésbé kedvezetteket foglalja magában, nincs Magyarországon ilyen, az MSZP ugyan a zászlajára tűzte ezt, de ez a párt a volt rendszer elitjéből került elő. És kell minden társadalomba egy városi jobb-liberális, a világra nyitott párt. De mi történt kérem az elmúlt 20 évben? Az MSZP és a Budapesti liberális párt halálra diszkreditálták magukat, hatalmas vákuumot hagyva maguk után, ami a Fidesz kört abszolút többséghez segítette. Próhlének ad igazat abban, hogy az emberek akkor érzik jól magukat egy társadalomban, ha választási lehetőségük van. Jelenleg a mérleg egy kicsit egy oldalra húz de a budapesti értelmiségnek a feladata lesz az SZDSZ –utódszervezetét megszülni. (- Engem hiába én osztrák állampolgár vagyok, nem indítok karriert Magyarországon – kiált be Lendvai viccesen, mire Ottrubay sietve megjegyzi, hogy csak úgy általánosságban mondta, Schmidtkunz leállítja őket, mind közölté az álláspontjukat, most azt mondák meg, mi kéne Magyarországnak, hogy ebből a patthelyzetből kijusson? Hogy az ország legjobb tulajdonságai - nem csak ez a gyönyörű nyelv – előtérbe kerüljenek, hogy gazdaságilag is feljöjjön ez az ország, mert az a benyomása, hogy nem minden erő kerül napfényre. (Próhléhez) Hisz a magyarok találékony, barátságos, vidám emberek, csak jót lehet róluk mondani; most azt mondják meg tehát, mi kéne Magyarországnak, hogy ebből a patthelyzetből kijusson?

01:08:30 Egész egyszerű – mondja Ungváry - a magyar jobboldal semmit sem tanult és majdnem semmit nem felejtett. A magyar baloldal azáltal, hogy 1989-ben vesztes lett, egy keveset tanult valahogyan az európai demokráciából. A helyzet ma az, hogy a jobboldal a baloldalt nem tartja legitimnek, a baloldal pedig emiatt magát legbensőbb lényében veszélyben érzi. Amíg a magyar jobboldal a tanulási folyamatban nem vesz részt, addig ez az árok nem lesz áthidalva.

1:09:28 Váradi válaszában konkrétabb lesz, a sokat emlegetett agresszivitásról, ami mindenkit érint, hogy náluk a politika régóta - de az utóbbi időben fokozottan - már a hálósobáig bekúszott a magánéletükbe. Ettől a tudattól, hogy mind a politika által irányítva vannak, a bőrükön érzik nap mind nap, naponta hoznak döntéseket, aminek a hatását még aznap érzik a magánéletükben, ez teszi agresszívvá az embereket, ettől korbácsolódnak fel a kedélyek, és ha egy miniszterelnök mindennap harcról, forradalomról, szabadságharcról beszél akkor az embernek elég hamar furcsa érzése támad, hogy háborúban vagyunk, vagy mi?

01:11:30 Pröhle szerint higgadtabban és kevesebb konoksággal kéne ebbe a beszélgetésbe belemenni, az ellenzéknek is.

– Az ő pártjának is? – akarja tudni Schmidtkunz.

– Természetesen - mondja Pröhle, ez teljesen érthető, de az egész vitában is. Azt hiszem, amire törekednünk kell, - senki nem hibátlan, a magyar kormány sem – hogy ha kritizálni való van, akkor a kritikának egy reális alapja legyen; ezzel az eséllyel ebben a filmben nem éltek szerinte. Azon kívül természetesen fontos, – és mint államtitkár a külügyminisztériumban ő is abban érdekelt – hogy valamivel óvatosabban kezeljék ezt az „Európa, nem Európa” kérdést. Magyarország egy elkötelezett Európai ország és a mostani kormány is vallja ezt az elkötelezettséget és ez nem is fog megváltozni.

01:12:15 Kaiser Magyarországnak azt kívánja, hogy erősebben fektessen a közös alapokra, mert ez most nem úgy van, mert mindkét oldal óvakodik attól, hogy a közöttük tátongó szakadékot betömje. Egy közös nevező kell, több türelem és tolerancia külföldről. A Nyugatról átcsapó vitákat – amik ott is mutatják a hatásukat - nagyon kártékonyak tartja és több toleranciát és baráti támogatás kíván.

01:12:55 Ottrubay szép reményekkel van, hogy Magyarország egy jó úton fog haladni. - Miért? – teszi fel a kérdést magának, rutinosan – Mert a fiatalabb nemzedék kevésbé terhelt az emlékek, a képek által, nagyon sok nyugat-magyarországról származó munkatársa van és meg kell mondania, nagyon kiemelkedőek, nyíltak. A gyerekeit is évek óta egy olyan színjátszótáborba küldi, ami Budapest irányultságú. A fiatal nemzedék már nem görcsös ebben a környezetben, adjanak nekik egy esélyt, ne terheljék őket azokkal a képekkel, amiket magukban hordanak.

01:13:31 Lendvai sajnósan mondja a Budapest-központúság valóságát. Sajnos a véleménykutatások azt mutatják, hogy a fiatalság az egyetemeken is a Fidesztől jobbra húz, nem utolsósorban a Trianon-monda miatt. Egy példával szemléltetné az állást.

Lehetséges lenne-e, Ausztriában, hogy egyik napról a másikra a Nemzeti bank tanácsába négy kormánytagot neveznek ki, akik a vezérigazgatót és két helyettesét leszavazva a kamatlábakat csökkentik annak ellenére, hogy külföldi megfigyelők – mint ma a „Frankfurter Allgemeine” is megírta, „törékeny forint” – megírták, hogy csak azért volt lehetséges, mert a Fidesz emberei ülnek ott. Ez az Állami bankban sem lenne lehetséges, és az sem, hogy

minden kulcspozíció kilenc évre kinevezett kormánypárttagokkal legyen elfoglalva. Ez Kohl alatt sem Kohl sem Schüssel alatt nem lett volna lehetséges és azt hiszi az a gyűlölet, ami Magyarországon dúl, visszamegy a gyökerekig - amit Ungváry Rudolf, aki nem csak Orbán ellen, hanem Kádár ellen is volt, akit '56 után kínoztak - joggal mondhat, legitimitása van, mert minden rendszer ellen volt. Ottrubayhoz fordulva elmondta, hogy egyet mond neki, talán a kulcskérdés, hogy Magyarországon lehet, hogy meg hasonlítás van - mint Pröhle mondja találóan – a régi kommunistákkal.

Akik a kormánnyal vannak, az átlényegültek, a legfontosabb oligarchák, akik a karrierjüket a kommunista rendszerben kezdték és ma ők a leggazdagabbak.

Aztán vannak a többiek, akik részben liberálisak lettek, részben szocialisták, részben nem politizálnak és részben kritikusak, azok a rosszak.

Tehát nagyon sok mindennek kell Magyarországon megváltoznia a nevelésben, a médiában, a politikai légkörben és ő, Lendvai azt kívánná, hogy a magyar tévében egy olyan szabad beszélgetés egy olyan szabad műsorvezetővel - aki előtte nem beszélt velük, a kérdéseket sem beszélte meg velük – lehetséges legyen. Örvend, hogy Pröhle államtitkár ott volt. Váradis.

Schmidtkunz megköszöni a szép záróbeszédet, és megjegyzi még, hogy a küszöbön álló választási törvény változtatásáról is lehetett volna még beszélni, talán legközelebb. Pröhle felkéri, hogy Budapesten szorgalmazza a hasonló beszélgetések lehetőségét, aki bizonygatja, - kevés meggyőződéssel - hogy már vannak ilyenek, a sajtóban, teszi hozzá. Köszönet mindenkinek és ne feledjék:

– Még soha nem bukott el demokrácia túl sok szabadság miatt. –

.....

Néhány reakció olvasható itt: [1.](#), [2.](#), [3.](#), [4.](#), egy kivételével az MTI- t nevezi meg forrásnak.

Továbbá: [5.](#), [6.](#), [7.](#),

Szövegértési gondok esetén – hisz, ahogy Průhle úr mondta: senki nem hibátlan - bátran és bizalommal forduljon [hozzám](#).